

Toezicht en handhaving in BOA: hoe pak je het aan?

Webinar voor lokale besturen

23 februari 2026

Opgroeien

Vlaanderen
is kansrijk opgroeien

 artevelde
hogeschool

vvsg

Voor we starten...

- Welkom!
- We maken een opname. Die komt nadien online.
- Heb je vragen over de materialen? Gebruik de chat. Beantwoorden doen we op het einde.

Op de agenda

- Inleiding door Opgroeien
- Check-in
- Aanpak van het project
- Materialen toezicht en handhaving BOA

Inleiding door Opgroeien

Waarom een opdracht over
ondersteunen, toezicht en
handhaven?

Projectteam

Arteveldehogeschool

- Elke Van Oyen
- Karolien Huylebroek

VVSG

- Sara Schroé
- Rika Verpoorten

Check-in

Welke vraag hoop je vandaag beantwoord te zien?

1

Ga naar **wooclap.com**

2

Voer de code van het
evenement in de bovenste
banner in

Evenementcode
TQKCUC

 Antwoorden per sms inschakelen

Aanpak van het project

Achterliggende uitgangspunten

Desk research, interviews,
inzichten stakeholders

Achterliggende uitgangspunten

- Vertrekken vanuit Vlaamse regelgeving
- Lokale autonomie als basisprincipe: lokale beleidskeuzes en afstemming op de lokale context
- Lokaal samenwerken met partners staat centraal

Aanpak van het project

- Desk research
- Interviews met experts
- Stakeholdersgroep

Aanpak: desk research

Vanuit desk research leidraad voor semi gestructureerd interview

- [Effectonderzoek toezicht en handhaving kinderopvang](#) (2022, i.o.v. Nederlands Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid)
- [Samenwerken in het toezicht op de kinderopvang](#) (2019, i.o.v. Nederlands Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid)
- [Zorginspectie](#) (Departement Zorg)
- [Thema-audit Handhaving ruimtelijkeordeningsaspecten van de omgevingsvergunning](#) (2025, Audit Vlaanderen)

Aanpak: Interviews met experts

- Nederland – uitwisseling met Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en GGD-GHOR
- Zorginspectie (2x)
- Opgroeien
- Agentschap Binnenlands Bestuur
- Vakgroep Bestuurskunde en Publiek Management, UGent
- VVSG
- Vlaamse Dienst Speelpleinwerk
- Sport Vlaanderen
- Netwerk Lokaal Sportbeleid
- BOA regie Stad Gent en Stad Antwerpen

Aanpak van het project: participatie stakeholders

Diverse samenstelling o.b.v. het ruime BOA werkveld

Lokaal bestuur Asse	Katholiek Onderwijs Vlaanderen	ACV – private diensten
Lokaal bestuur Mol	OVSG	ACV – publieke diensten
Stad Antwerpen	Bataljong	Mentes
Stad Gent	Vlaamse Dienst Speelpleinwerk	Opgroeien
VGC	Netwerk Lokaal Sportbeleid	Agentschap Binnenlands Bestuur
VVSG (organisator BKO)	Publiq	Departement cultuur, jeugd en media
Vlaams Welzijnsverbond	Ambrassade	Departement onderwijs
SOM	Gezinsbond	Sport Vlaanderen
Unieko	Netwerk tegen Armoede	
GO!	Ouders voor Inclusie	

Aanpak van het project: participatie stakeholders

Verschillende contactmomenten (september – februari '26):

1. Kennismaking (28/8)
2. Verzamelen input erkenningskader (11/9)
3. Toetsing prototype erkenningskader (25/9)
4. Toetsing finaal product erkenningskader (28/11)
- 5. Reflectie SWOT-analyse toezicht en controle (22/1)**
6. Reflectie analyse ondersteunerslandschap BOA (12/2)

Ondersteunen, toezicht en handhaving BOA

Inspiratiebrochure en stappenplan

- Wat is het?
- Hoe gebruik je het?

Ondersteunen, toezicht en handhaving BOA: wat is het?

- Een **inspirerende brochure** die lokaal bestuur inzichten aanreikt én ondersteunt om doordachte, toekomstgerichte keuzes te maken in ondersteunen, toezicht en handhaving.
- **Sjablonen** ter inspiratie en aanpasbaar aan eigen context
- Een **praktische stappenplan** die lokaal bestuur ondersteunt bij uitwerken eigen kader

Samen werken aan **hetzelfde doel**: kwaliteitsvolle buitenschoolse opvang en activiteiten voor alle kinderen

Ondersteunen, toezicht en handhaving BOA: wat is het?

Basis = lokaal erkenningskader met erkenningsvoorwaarden

Ondersteunen

Om organisatoren te helpen te voldoen aan de erkenningsvoorwaarden

Toeziht houden

Nakijken of organisatoren en werking voldoet aan de erkenningsvoorwaarden

Handhaven

Bijsturen als werking onvoldoende (of niet) voldoet aan de voorwaarden

Inspiratiebrochure

Inspiratie en concrete handvatten als basis

Inspiratiebrochure

Ondersteunen, toezicht en
handhaving in BOA

Inspiratiebrochure: onderdelen

1. Ondersteunen, toezicht en handhaving: Wat, waarom en op wie?
2. Kernprincipes
3. Randvoorwaarden
4. Proces
5. Ondersteunen
6. Toezicht
7. Handhaven

① Wat, waarom en op wie?

Definities

Gebaseerd op BOA-decreet: ondersteunen, toezicht, handhaven

Ondersteunen, toezicht en handhaving binnen het BOA-beleid

Beleidskader en visie op BOA, erkenningskader

Doel van ondersteunen, toezicht en handhaving

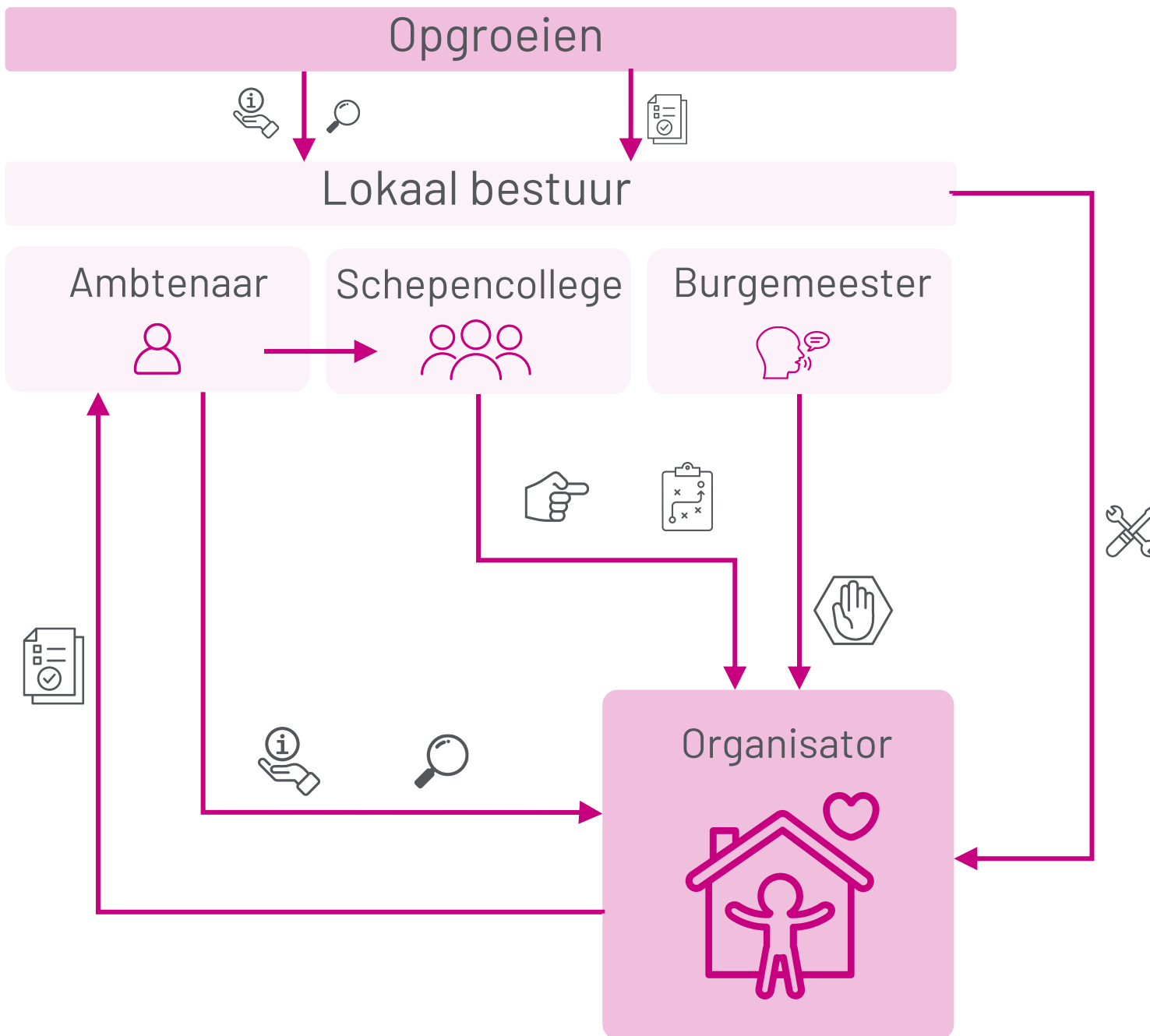
Kwaliteit van het BOA-aanbod te garanderen en te versterken

Op wie toezicht houden

Erkend aanbod op basis erkenningskader BOA

② Kernprincipes

- Toezicht vanuit partnerschap en vertrouwen
- Duidelijke rollen, verantwoordelijkheden en relaties
 - Politiek bestuur
 - Lokaal samenwerkingsverband
 - Sjabloon

VOORBEELD

Legende

- Informeren
- Rapporteren
- Erkennen
- Ondersteunen
- Toezicht
- Handhaven
- Sluiten bij (acuut) gevaar

② Kernprincipes

- Toezicht vanuit partnerschap en vertrouwen
- Duidelijke rollen, verantwoordelijkheden en relaties
- Expertise en kennis van de verschillende sectoren als basis voor toezicht en handhaving
- Kwaliteitsvolle organisatie van toezicht en handhaving
- Bescherm de veiligheid, integriteit en gezondheid van kinderen

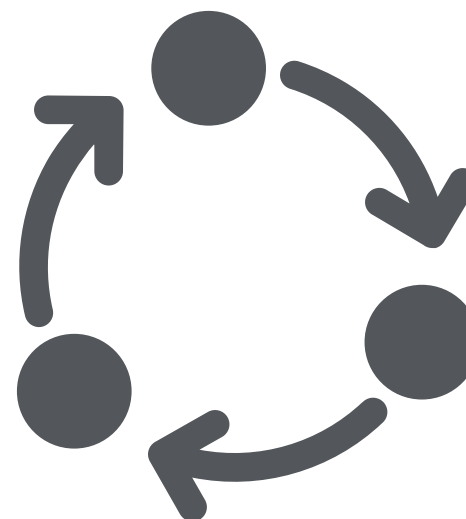
③ Randvoorwaarden

- Ondersteun en sensibiliseer organisatoren
- Investeer in gedeelde taal
- Proportionaliteit
- Informeer gebruikers
- Juridische toets

④ Proces

Cyclisch proces om permanent en structureel te werken aan kwaliteitsverbetering

- Erkennen
- Rapporteren
- Ondersteunen
- Toezicht
- Handhaven
- ...

VOORBEELD

ERKENNEN

- Erkenningsvoorwaarden beoordelen
- Ondersteuning toelichten
- Aanpak toezicht en handhaving toelichten

HANDHAVEN

Lokaal bestuur kiest
handhavingsinstrument op basis van
vaststellingen, context en omstandigheden

RAPPORTAGE

Organisator bezorgt
jaarverslag aan lokaal
bestuur

ONDERSTEUNEN

Lokaal bestuur ondersteunt
organisatoren om te voldoen aan de
erkenningsvoorwaarden en kwaliteit

TOEZICHT

Standaardtoezicht of
extra toezicht op basis van
klachten of handhaving

klachten
signalen

Gesprek

Locatiebezoek

Observatie

VERSLAG

Toeziethouder bezorgt inzichten en
feedback aan de organisator en het
lokale bestuur.

Minstens plan van aanpak met
verbeteracties

Alles in orde volgens toezicht?
Dan geen handhaving

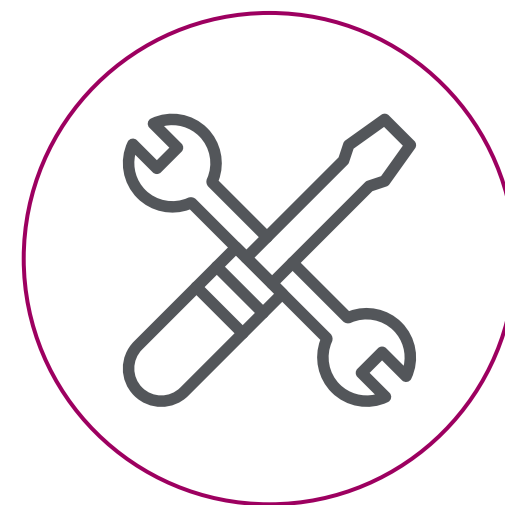
⑤ Ondersteunen van organisatoren

Doel?

- Voldoen aan de erkenningsvoorwaarden
- Komen tot kwaliteitsvolle werking

Structureel en verankerd in het BOA-beleid

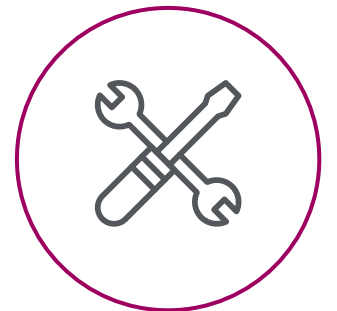
- Welk doel? Welke inhoud?
- Voor wie ondersteuning?
- Welke intensiteit?
- Wie doet wat?

⑤ Ondersteunen van organisatoren

Verschillende mogelijkheden

- Informeren
- Vorming en (pedagogische) coaching
- Kennisdeling en intervisie
- Leren uit signalen

⑥ Toezicht organiseren

Belangrijk om te weten

- Geen algemeen wettelijk sjabloon
- Onderdeel van reglement lokaal erkenningskader of apart
- Juridisch toets
- Voorbeeld

Toezicht

Het lokale bestuur houdt toezicht op de organisator en of de werking voldoet aan de erkenningsvoorwaarden. Het toezicht heeft als doel de kwaliteit van het BOA-aanbod op te volgen en te bewaken. Leg vast wie welke rol heeft in het proces.

Voorbeeld

Het [college van burgemeester en schepenen] volgt de naleving van de erkenningsvoorwaarden op, op basis van het toezicht door de [dienst BOA]. De [dienst BOA] organiseert het toezicht op basis van alle informatie die beschikbaar is.

⑥ Toezicht organiseren

Toezichtsinstrumenten

- Zelfrapportage en zelfevaluatie door organisatoren
- Locatiebezoek
- Observatie
- Gesprek
- Klachten

⑥ Toezicht organiseren

Aanpak van het toezicht

- Basistoezicht
- Thematisch toezicht
- Risicogestuurd toezicht

Organisatie

- Gemeente alleen
- Intergemeentelijk
- Uitbesteden aan externe organisatie

⑥ Toezicht organiseren

Rol van de Zorginspectie (art. 4 BOA-decreet)

*“Als er aanwijzingen bestaan dat de **veiligheid** of **gezondheid** van kinderen mogelijk in het gedrang komt én het door het lokaal bestuur georganiseerde toezicht onvoldoende is om te beslissen over de noodzaak van handhaving, kan het lokaal bestuur **Zorginspectie verzoeken om een toezicht ter plaatse uit te voeren.**”*

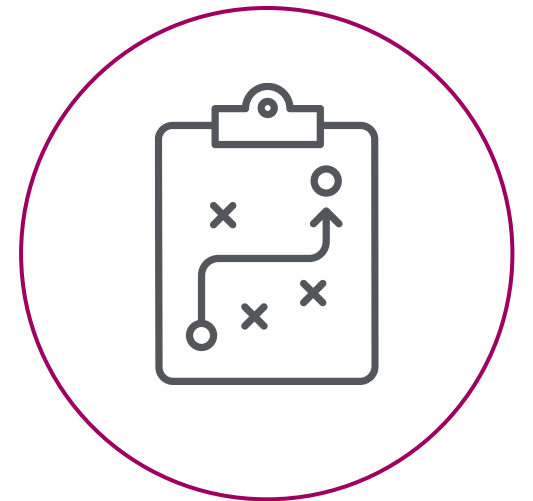
⑦ Handhaving organiseren

Afwegingskader

- Herstellen of bestraffen?
- Ernst? Veiligheid of gezondheid onmiddellijk in gevaar?
- Hoe lang duurt de overtreding al?
- Eerste overtreding of herhaling?
- Eenmalig incident of structurele problemen?

Belangrijk om te weten

- Gemeenteraad legt het kader vast
- Denk na over wie welke rol heeft

⑦ Handhaving organiseren

Handhavingsinstrumenten

- Plan van aanpak met verbeteracties
- Waarschuwing en aanmaning
- Subsidies opschorten, terugvorderen of stopzetten
- Lokale BOA-erkenning intrekken
- (Tijdelijke) Sluiting van de werking

⑦ Handhaving organiseren

Niet-erkend aanbod handhaven

Erkenning is niet noodzakelijk voor BOA-aanbod

MAAR

Veiligheid of gezondheid in het gedrang → **INGRIJPEN** noodzakelijk

- Brandveiligheid niet in orde of ontbreken verzekering burgerrechtelijke aansprakelijkheid
- Veiligheid of gezondheid bedreigd

Stappenplan

In vijf stappen naar een lokaal kader voor ondersteunen, toezicht en handhaving

Stappenplan

Ondersteunings-, toezichts- en handhavingsbeleid voor BOA in 5 stappen

Stappenplan: Hoe gebruik je het?

5 stappen:

- **START:** Samen het vertrekpunt bepalen: waar staan we voor?
- **ORGANISEREN:** Hoe richten we ondersteunen, toezicht en handhaving in?
- **UITWERKEN:** van visie naar hanteerbare praktijk. Wat doen we concreet?
- **COMMUNICEREN:** Hoe maken we het duidelijk voor iedereen?
- **VINGER AAN DE POLS:** Hoe maken we het duurzaam?

Per stap:

- Reflectievragen
- Waar land je?

In 5 stappen naar een gedragen ondersteunings-, toezichts- en handhavingsbeleid voor BOA

STAP 1 – START

Het vertrekpunt bepalen: waar staan we voor?

Enkele reflectievragen

- Welk doel? Concreet opleveren voor kinderen, gezinnen en organisatoren van BOA in de gemeente?
- Op welke manier ondersteuning?
- Hoe het lokale samenwerkingsverband betrekken?
- Waarop baseren we onze aanpak? Welke erkennings- en subsidievoorwaarden als inhoudelijke vertrekpunt?
- Wat leren we uit andere beleidsdomeinen? Welke ervaringen in andere beleidsdomeinen?

Waar land je?

- Gedeelde visie op toezicht en handhaving voor BOA
- Duidelijke afbakening van het BOA-aanbod dat valt onder toezicht en handhaving

STAP 2 – ORGANISEREN

Hoe richten we ondersteuning, toezicht en handhaving in?

Enkele reflectievragen

Over ondersteunen

- Welke vormen van ondersteuning?
- Welke noden en drempels ervaren organisatoren? Welke intensiteit ondersteuning nodig?

Over toezicht

- Hoe organiseren: lokaal of intergemeentelijk? Wie als toezichthouder?
- Welke vormen van toezicht? Basistoezicht, thematisch of risicogestuurd? Iets anders?

Over handhaving

- Rol en verantwoordelijkheid politiek bestuur? Hoe, wanneer en voor welke situaties?
- Hoe transparantie, neutraliteit, objectiviteit en rechtszekerheid bewaken?

Waar land je?

- Uitgewerkt ondersteuningsaanbod
- Keuzes over organisatie van toezicht en handhaving, met duidelijke rollen, verantwoordelijkheden en beslissingslijnen

STAP 3 – UITWERKEN

Van visie naar praktijk: wat doen we concreet?

Enkele reflectievragen

Over toezicht

- Hoe toezicht op een manier die kwaliteitsverbetering stimuleert?
- Welke toezichtsinstrumenten?

Over handhaving

- Welk afwegingskader?
- Welke handhavingsinstrumenten?

Waar land je?

Toezichts- en handhavingenkader (objectief, juridisch correct, goedgekeurd door de gemeenteraad)

STAP 4 – COMMUNICEREN

Hoe informeren we iedereen over onze aanpak?

Enkele reflectievragen

- Hoe organisatoren informeren over toezicht: rollen, verwachtingen en procedures?
- Hoe organisatoren informeren over vaststellingen van toezicht en verwachtingen m.b.t. verbeteracties?
- Hoe communiceren naar ouders en gezinnen over vaststellingen van toezicht en verbeteracties?
- Hoe communiceren naar partners in lokaal samenwerkingsverband?
- Hoe transparantie, objectiviteit en rechtszekerheid in communicatie bewaken?

Waar land je?

- Communicatiestrategie over ondersteunen, toezicht en handhaving, rollen, verwachtingen, enz.
 - Voor organisatoren
 - Voor gezinnen en kinderen
 - Voor partners in het lokale samenwerkingsverband
- Klachtenprocedure

STAP 5 – VINGER AAN DE POLS

Hoe maken we onze aanpak duurzaam en verankerd?

Enkele reflectievragen

- Wat leren we uit toezicht en handhaving? Hoe inzichten gebruiken voor ondersteuning?
- Wat vraagt bijsturing?
- Hoe lokale samenwerkingsverband betrekken bij deze evaluatie?

Waar land je?

Gedragen, proportioneel en duurzaam systeem van toezicht en handhaving dat permanent verbeterd en bijgestuurd wordt op basis van ervaringen en signalen

Download alle info en materialen

Via de website van Opgroeien

<https://www.opgroeien.be/kennis/toolbox/materialenpakket-toezicht-en-handhaving-boa>

Tijd voor vragen over de materialen

Check-out

Wat zou jou helpen om dit in jouw werk verder te verdiepen of toe te passen?

- 1 Ga naar **wooclap.com**
- 2 Voer de code van het evenement in de bovenste banner in

Evenementcode
TQKCUC

 Antwoorden per sms inschakelen

Laat ons weten wat je
vond van het webinar!

